

indledende Betragtninger har det kun været min Hensigt at klargjøre, at i dette Forhold staa to store stærke Interesser mod hinanden, uden at jeg selvfølgelig dermed har havt til Hensigt at give disse Bemærkninger nogen speciel Anvendelse ved denne Leilighed eller endnu mindre nogen særlig Adresse. For saa vidt muligt at undgaa unødvendige Gjensagelser, der næsten altid følge med, hvis man skal svare hver enkelt af de ærede Talere, kunde jeg gruppere Indvendingerne under visse Hovedpunkter og derigjennem give Besvarelsen. Som saadanne Hovedpunkter, der ere dragne frem, tror jeg nærmest at kunne betegne for det Første Anken over, at Administrationen af en saadan Forening vil blive for dyr, for det Andet Faren ved det solidariske Ansvar, for det Tredie Paastanden om, at Foreningen i Grunden er overflødig, og endelig for det Fjerde og Sidste den ganske mærkelige Paastand, der dels aabenlyst, men endnu oftere antydningvis er kommen frem om Foreningens Skadelighed.

Hvad nu det første af disse Hovedpunkter angaar, Frygten for Administrationens Dyrhed i en saadan Forening, da er det jo altid et relativt Begreb, hvad der er dyrt og hvad billigt. Bedømmelsen heraf retter sig efter et individuelt Skjøn. Jeg skal derfor ikke indlade mig paa at sige noget i saa Henseende, om jeg anser det for dyrt eller billigt, men kun meddele nogle Oplysninger, hvorefter jeg tror, at det høie Thing selv vil kunne fælde sin Dom. Efter Forhandling i flere foregaaende Møder af kommunale Medlemmer, hovedsagelig af Formænd for Amts- og Byraad i det langt overveiende Antal af Amts- og Byraadene her i Landet, blev der vedtaget Statuter for en saadan Forening, og i disse Statuter er der foreskrevet, hvad der skulde ydes til Administrationen. Denne Ydelse er fastsat til halvaarlig, $\frac{1}{10}$ pCt. med den Bestemmelse, at hvad der ikke bruges til Administrationen, skal tilflyde Reserverfonden, og med den yderligere Bestemmelse, at naar det udlaante Beløb er naaet op til en Sum af 5 Mill. Kr., da ned sættes denne Ydelse til Administrationen til $\frac{1}{20}$ pCt. Jeg tror, at efter disse Oplysninger ville ærede Medlemmer selv kunne fælde deres Dom over, hvorvidt Administrationen vil blive dyr eller ikke. — Det andet Hovedpunkt var Frygten for det solidariske Ansvar. Nu er det vel ganske vist saa, at, er der Noget, der overhovedet er nøie forbundet, jeg kan næsten sige uløseligt knyttet til en Kreditforening, saa er det det solidariske Ansvar, og af de mange Kreditforeninger, det ærede Medlem her bagved omtalte, vil der næppe findes en eneste, hvor

der ikke er solidarisk Ansvar. Det er saa nøie knyttet dertil, at jeg endogsaa kan gaa saa vidt at sige, at jeg overhovedet ikke godt kan tænke mig Begrebet „Forening“, uden at der dermed stiftes en hvis Solidaritet mellem de enkelte Medlemmer; thi ellers bliver Begrebet „Forening“ for mig temmelig meningsløst. Det er om jeg saa maa sige, kun den rent formelle Side af Sagen, men den kan jo have sin meget betydende reelle Side, nemlig, at det solidariske Ansvar netop her ved en saadan Forening har langt mere at betyde, er langt farligere end ved de hidtilværende Kreditforeninger. Faren ved det solidariske Ansvar vil jo i al Almindelighed navnlig bestaa i, at Medlemmerne af en Forening ere af en meget uensartet Soliditet. Ere de Alle usolide, er Faren jo mindre i en vis Forstand, og ere de alle solide, er der jo slet ingen Fare; men er der Nogle, der ere solide, og Nogle, der ere usolide i Foreningen, da kommer Faren frem. Nu veed jo Enhver, at det i de hidtilværende Kreditforeninger dog sfer af og til, og ikke saa sjældent, at en Interessent ikke har opfyldt sine Forpligtelser, at Foreningen maa overtage Pantet og realisere det; og det sfer saamænd endda ogsaa undertiden, at Foreningen maa tabe paa Pantet. Men jeg gad spørge, om der er Nogen her i denne Sal — der er allerede spurgt derom før af andre ærede Talere — som kan bevise, at der endnu her i Danmark har været en Kommune, som ikke til Punkt og Prikk har opfyldt sine Gjældsforpligtelser, om Nogen kan paavise, at noget Laaneinstitut har tabt saa meget som en eneste Dre ved en Kommune. Naar det nu ikke er Tilfældet, men tværtimod Kommunerne her i Landet indtil Dato have vist en saadan Soliditet, saa viner jeg ikke nogen syndelig Fare ved dette solidariske Ansvar, og derom maa i alt Fald Alle være enige, at Faren i dette Tilfælde er langt langt mindre end overfor det solidariske Ansvar for andre Foreninger, hvor man har ikke ganske saa Eksempler paa, at der virkelig har været mange usolide Interessenter. Jeg tror derfor, at denne Frygt ikke vil vise sig at være af nogen virkelig farlig Befaffenhed. I ethvert Tilfælde er jeg overbevist om, at skulde vi komme saa vidt her i Landet, at Kommunerne skulde staa paa Fallittens Rand, vilde det mange Aar forud have set galt ud med alle andre Skyldnere; thi det maa vi dog huske paa, at næst efter Statens Skatter skulle Kommunens Afgifter komme ind, og at de gaa forud for Renter af alle Panteobligationer, det være sig til Kreditforeninger eller til private Laangivere. Men ved Siden heraf skal jeg dog endnu minde om, at der i selve